

I. Krišto, M. Batak*

ISTRAŽIVANJE PODRUČJA INTERESA I PROBLEMA U RADU STRUČNJAKA ZAŠTITE NA RADU

UDK 331.45/.48.08
PRIMLJENO: 22.11.2011.
PRIHVAĆENO: 5.4.2012.

SAŽETAK: Sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i Zakonu o zaštiti na radu, Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu pruža stručnu pomoć stručnjacima zaštite na radu. U tu je svrhu bilo potrebno istražiti probleme i potrebe s kojima se u svojem radu susreću stručnjaci zaštite na radu. Istraživanje navedene problematike provedeno je mrežnim anketnim upitnikom tijekom ožujka 2011. godine. Nezadovoljavajuća komunikacija na svim razinama unutar tvrtke kao i s tijelima državne uprave te potreba za novim znanjima samo su neki od zaključaka provedenog istraživanja.

Ključne riječi: istraživanje, anketa, stručnjaci zaštite na radu, analiza

UVOD

Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu (dalje u tekstu: Zavod) u sklopu Matra flex projekta, a sa ciljem prepoznavanja interesa i očekivanja stručnjaka zaštite na radu od ovog Zavoda, proveo je istraživanje mrežnim anketnim upitnikom.

U svrhu što kvalitetnije realizacije svoje savjetodavne uloge, propisane Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o zaštiti na radu, bilo je potrebno jasnije definirati probleme i potrebe stručnjaka zaštite na radu.

Neki od zadataka propisanih navedenim zakonima jesu pružanje stručne pomoći udrugama poslodavaca, sindikatima, ustanovama i trgovačkim društvima te fizičkim osobama ovlaštenim za obavljanje poslova zaštite na radu, kao i sudjelovanje u

dopunskom stručnom osposobljavanju liječnika i stručnjaka zaštite na radu. U tu svrhu izrađuju se programi aktivnosti vezanih za pružanje stručne pomoći i dopunskog osposobljavanja temeljem uočenih potreba i interesa ciljne skupine.

METODOLOGIJA PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno mrežnim anketnim upitnikom kreiranim upotrebom programske potpore dostupne na www.Freeonlinesurveys.com.

Poveznica na anketni upitnik poslana je na cca 600 e-adresa stručnjaka zaštite na radu (Adresar stručnjaka ZNR Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu), a u unaprijed definiranom razdoblju od 10 dana zaprimljeno je 134 odgovora.

Anketni upitnik sastavljen je od 17 pitanja podijeljenih u 3 kategorije: Osobni podaci o ispitaniku (6 pitanja), Osnovni podaci o poslovnoj

*Mr. sc. Ivana Krišto, dipl. ing. (ikristo@hzzsr.hr), Marija Batak, dipl. ing. (mbatak@hzzsr.hr), Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Radoslava Cimermana 64a, 10020 Zagreb.

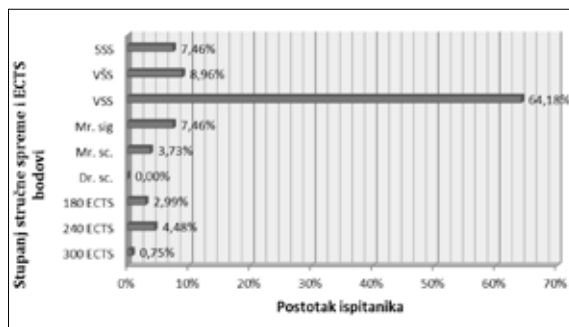
organizaciji i organizaciji zaštite na radu kod poslodavca (6 pitanja) te edukacija, područja interesa i problemi u radu (7 pitanja).

ANALIZA PRIKUPLJENIH PODATAKA

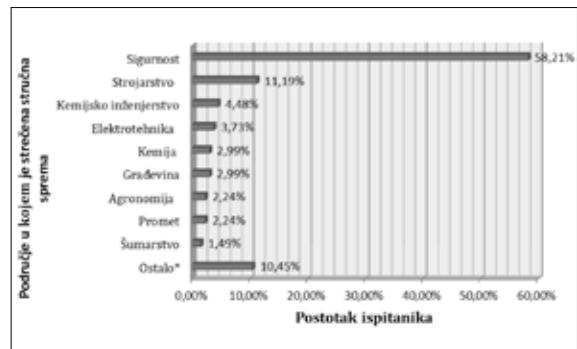
Osobni podaci o ispitaniku

Prosječna dob ispitanika je 44 godine, a na upitnik je odgovorilo 69 % muških, odnosno 31 % ženskih ispitanika. Iz grafičkog prikaza (slika 1) vidljivo je da 64 % ispitanika ima visoku stručnu spremu, a više od polovice ispitanika (58,21 %) stručnu spremu je steklo u području sigurnosti (slika 2). Sigurnost slijede područje strojarstva, kemijskog inženjerstva te ostala područja (rudarstvo, medicina, biologija, ekonomija i geologija).

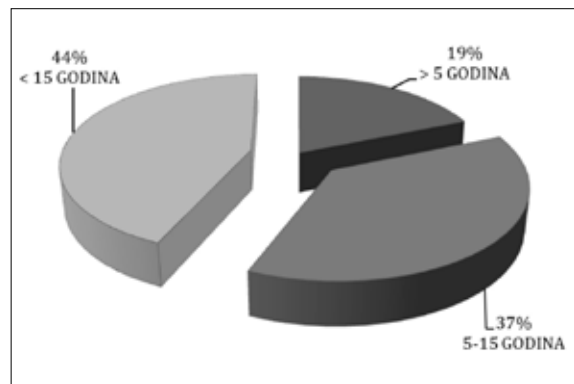
Najveći broj ispitanika ima radno iskustvo u području sigurnosti u rasponu od 5 do 15 godina (44 %) a 36 % ispitanika ima više od 15 godina iskustva (slika 3). Jednaki postotak ispitanika (22 %) radi na radnom mjestu voditelja službe zaštite na radu kao i radnom mjestu koje uz obavljanje poslova zaštite na radu podrazumijeva i obavljanje drugih radnih zadataka, a sa 19 % slijede stručnjaci zaštite na radu zaposleni u trgovačkim društvima koja nude usluge u području zaštite na radu (slika 4).

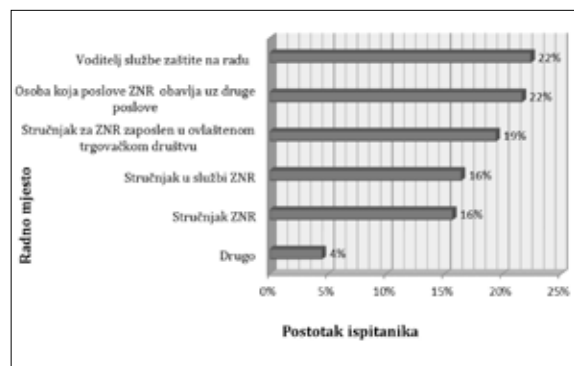
Slika 1. Stupanj stručne spreme i ECTS bodovi
Figure 1. Level of qualifications and ECTS points

Slika 2. Područje u kojem je stečena stručna sprema
Figure 2. Field of qualifications

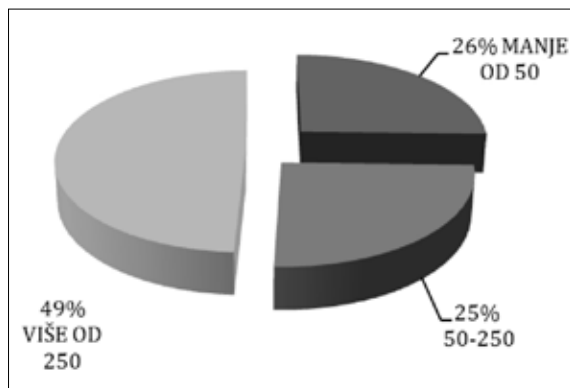
Slika 3. Radno iskustvo u području sigurnosti
Figure 3. Experience in occupational safety

Slika 4. Radno mjesto ispitanika
Figure 4. Participants' position in the company

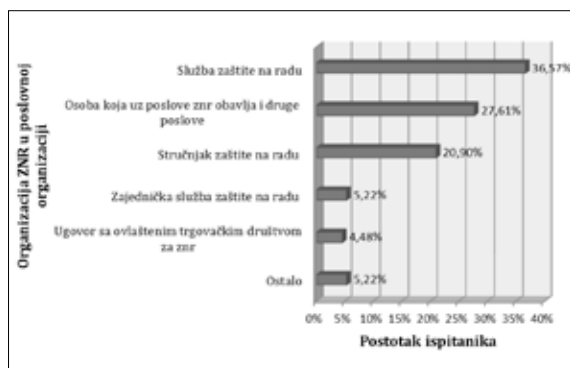
Osnovni podaci o poslovnoj organizaciji i organizaciji zaštite na radu

Gotovo polovica ispitanika zaposlena je kod poslodavaca koji zapošljavaju više od 250 radnika sa sjedištem u Zagrebu (slike 5 i 8), a broj radnika nije u skladu s podacima o organizaciji zaštite na radu kod poslodavca (slika 6). Stručnjaci zaštite na radu u 20 % slučajeva dolaze iz područja prerađivačkih djelatnosti, zatim sa nešto manjim udjelom slijede znanstvene, stručne i tehničke djelatnosti te područje građevinarstva (slika 7). Vrste poslovnih organizacija i oblici vlasničke strukture vidljivi su na slikama 9 i 10.

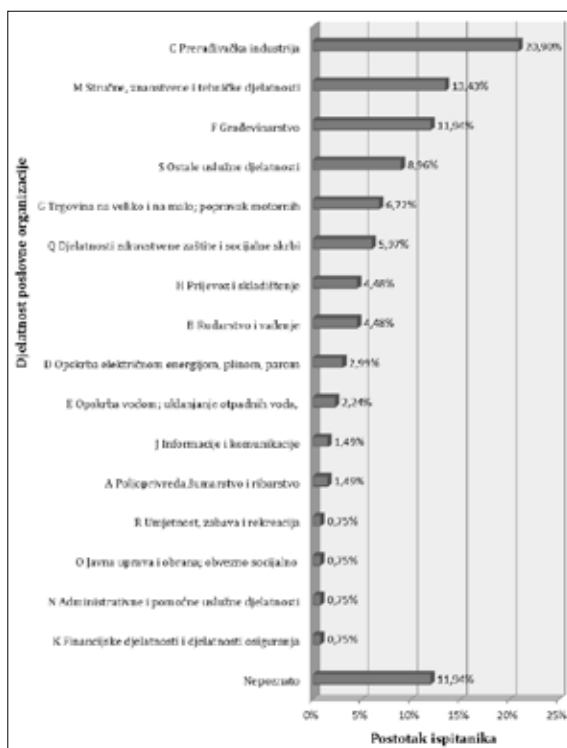
Slika 5. Broj zaposlenih kod poslodavca

Figure 5. Number of employees in the company

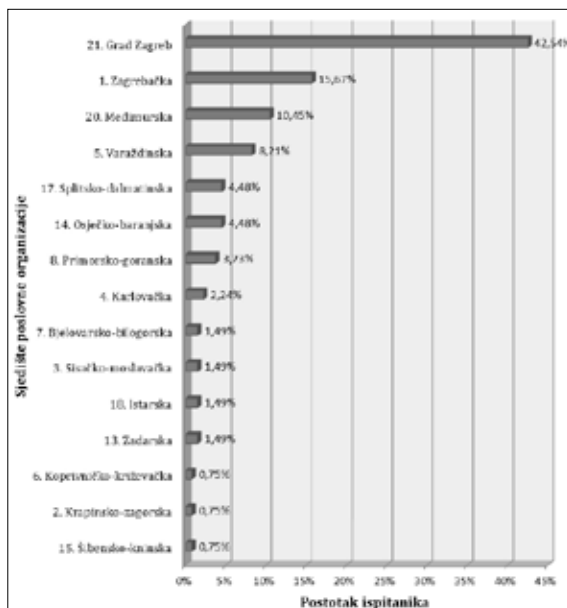
Slika 6. Organizacija zaštite na radu kod poslodavca

Figure 6. Organisation of occupational safety in the company

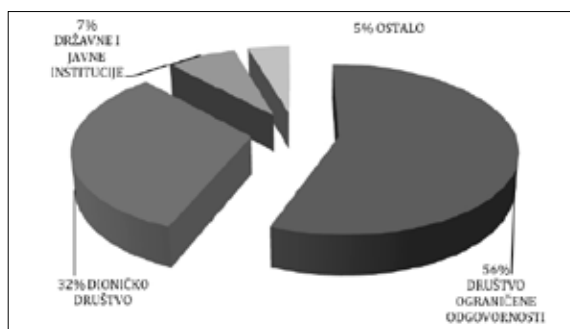
Slika 7. Djelatnost poslovne organizacije sukladno nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti

Figure 7. Company's core business according to the national classification

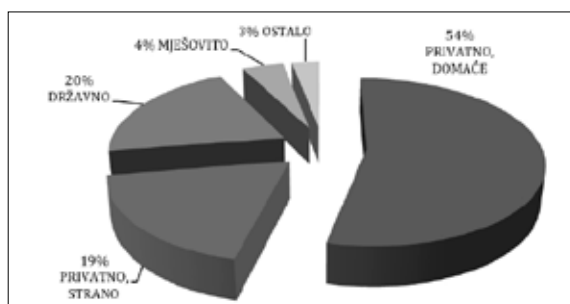
Slika 8. Sjedište poslovne organizacije

Figure 8. Company's head office

Slika 9. Vrsta poslovne organizacije prema pravnom statusu

Figure 9. Type of business organisation according to legal status

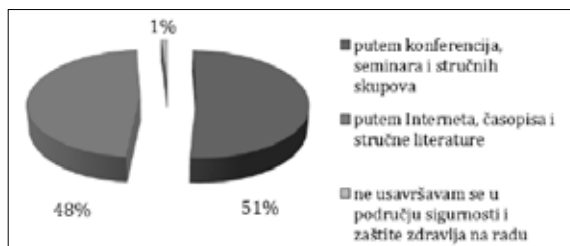

Slika 10. Vrsta poslovne organizacije prema vlasništvu

Figure 10. Type of business organisation according to ownership structure

Edukacija, područje interesa i problemi u radu

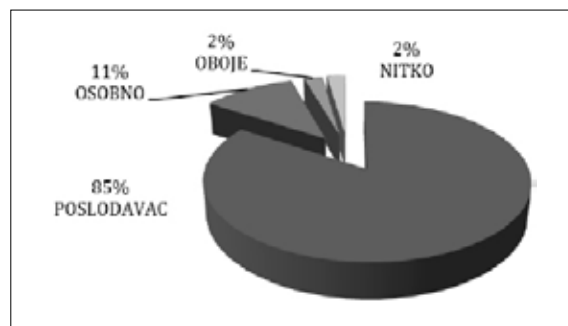
Stručno usavršavanje i stjecanje dodatnih znanja većina ispitanika provodi putem materijala dostupnih na internetu ili putem časopisa i stručne literature u kombinaciji sa seminarima i stručnim skupovima (slika 11). Troškove edukacije (slika 12) u većini slučajeva snose poslodavci (85 %) ili ispitanici osobno (11 %).

Slika 11. Načini stručnog usavršavanja stručnjaka zaštite na radu

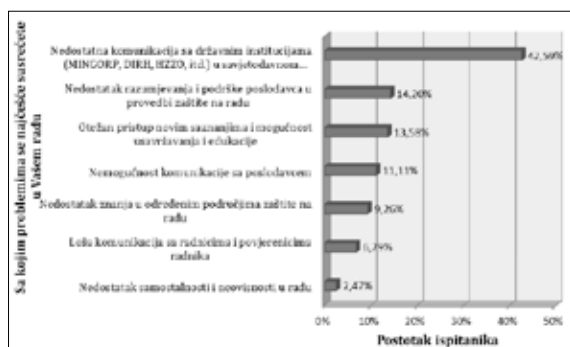
Figure 11. Types of professional development of occupational safety professionals

Zanimljivi su odgovori stručnjaka zaštite na radu vezani za probleme s kojima se najčešće susreću u svojem radu. Uvelike odskoče problem komunikacije s državnim institucijama (Ministarstvo gospodarstva rada i poduzetništva, Državni inspektorat i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje itd.) u savjetodavnom smislu, u kontekstu pristupa određenim sadržajima i informacijama i suradnji općenito. Podjednak broj odgovora odnosi se na nedostatak razumijevanja i podrške poslodavca u provedbi zaštite na radu, ali i općenito nemogućnost komunikacije s poslodavcem. Također je značajan broj odgovora u kojem se navodi otežan pristup novim spoznajama te mogućnosti usavršavanja i edukacije kao i nedovoljno zadovoljavajuća razina znanja u određenim područjima zaštite na radu (slika 13). Osim ponuđenih odgovora, ispitanici su imali mogućnost unosa odgovora koje smo grupirali te izdvajamo ove skupine problema: problemi vezani za organizaciju rada (odrađivanje drugih poslova uz poslove zaštite na radu, loša komunikacija s nadređenima, ali i s radnicima i njihovim predstavnicima), problemi vezani uz zakonodavstvo (nedorečeno, nejasno i neusklađeno zakonodavstvo), te problemi vezani uz edukaciju (nedovoljan broj seminara i stručnih skupova kao i financijske mogućnosti za njihovo pohađanje).

Slika 12. Nositelj troškova stručnog usavršavanja stručnjaka zaštite na radu

Figure 12. Financing of professional development for occupational safety professionals

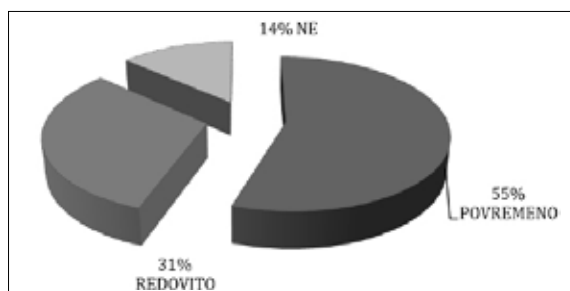

Slika 13. Najčešći problemi u radu stručnjaka zaštite na radu

Figure 13. Most common problems encountered by occupational safety professionals

Kada govorimo o interesima za konkretne teme iz područja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu koje su stručnjaci sami trebali navesti, prednjače pitanja vezana za različita mjerenja u radnom okolišu, pitanja vezana za ozljede na radu i profesionalne bolesti (definicija teške ozljede na radu, prijave događaja i šifriranja). Veliki interes pokazan je i za područje menadžmenta sigurnosti, a posebice razvoj svijesti o pitanjima i važnosti zaštite na radu te poticanje razvoja kulture sigurnosti. Također je izražen interes za temu opasnih radnih tvari, ekonomike zaštite, privremenih gradilišta te ispitivanja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima.

Prema odgovorima ispitanika, više od polovice povremeno se koristi materijalima i informacijama dostupnim na mrežnim stranicama Zavoda, 31 % redovito se koristi dostupnim sadržajima, a 14 % ispitanika ih ne koristi (slika 14).

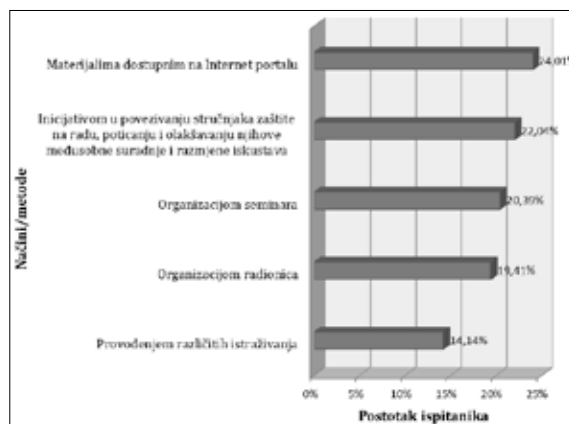
Slika 14. Uporaba materijala dostupnih na mrežnoj stranici Zavoda

Figure 14. Use of materials available at the Institute's website

Na otvoreno pitanje o sadržajima koji trenutno nisu dostupni na mrežnim stranicama Zavoda, a ispitanici smatraju da bi im poslužili u radu, najčešće navedeni sadržaji vezani su za definicije težina ozljeda na radu, ispitivanje fizikalnih štetnosti, primjere iz prakse i sudskih postupaka te ažurirano zakonodavstvo.

Posljednje pitanje iz anketnog upitnika odnosilo se na ulogu Zavoda i očekivanja koja od Zavoda imaju stručnjaci zaštite na radu (slika 15).

Prikupljeni odgovori ukazali su na ravnopravnu raspodjelu potreba i želja za različitim načinima edukacije i oblicima pružanja informacija. U slobodnim odgovorima ističe se provedba mjesečnih anketa i uvođenje sustava bodovanja stručnjaka zaštite na radu sukladno njihovoj profesionalnom usavršavanju.

Slika 15. Načini na koje Zavod može pomoći stručnjacima zaštite na radu

Figure 15. Types of assistance the Institute offers to occupational safety professionals

ZAKLJUČAK

Iako istraživanje nije provedeno na velikom uzorku, možemo donijeti određene zaključke temeljem prikupljenih odgovora. Posebno težište treba staviti na uočenu potrebu stručnjaka zaštite na radu za dodatnim stručnim i profesionalnim usavršavanjem. Također je značajan podatak da sami stručnjaci ističu nedostatak znanja u određenim područjima kao i nedovoljan broj mogućnosti da realiziraju svoje potrebe u kontekstu kontinuiranog usavršavanja.

Ispitanici su zaposleni najvećim dijelom kod poslodavaca koji zapošljavaju više od 250 radnika, pa se zaključuje da su problemi s kojima se susreću, posebice problem nezadovoljavajuće komunikacije s tijelima državne uprave i javnim institucijama, još više izraženi kod stručnjaka zaposlenih u malim i srednjim poduzećima.

Kompleksnost područja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu zahtijeva i ozbiljan pristup u kreiranju obrazovnog sustava kao i programa za dodatno stručno usavršavanje.

S obzirom na svoju savjetodavnu ulogu spram poslodavaca, stručnjaci zaštite na radu moraju pratiti dinamične promjene u području rada (rad-

ni odnosi i tehnološki procesi) te svojim znanjem i vještinama pomoći poslodavcima na putu do osiguranja sigurnog i zdravog radnog mjesta. U tu je svrhu svakako potrebno omogućiti, ojačati i poticati komunikaciju na razini stručnjak-poslodavac, ali i otvoriti opcije za suradnju na razini stručnjak-stručne institucije.

LITERATURA

Zakon o zdravstvenoj zaštiti, N.N., br. 150/08.

Zakon o zaštiti na radu, N.N., br. 59/96., 94/96., 114/03., 100/04., 86/08., 116/08. i 75/09.

INVESTIGATION OF THE ISSUES AND PROBLEMS ENCOUNTERED BY OCCUPATIONAL SAFETY PROFESSIONALS

SUMMARY: Pursuant to the Health Care Act and Occupational Safety Act, the Croatian Institute for Health Care and Occupational Safety extends expert assistance to occupational safety professionals.

In order to determine the best forms of assistance it was necessary to investigate the actual needs and problems encountered by occupational safety professionals at work. The investigation was conducted in March 2011 using a net questionnaire. The investigation revealed unsatisfactory communication at all levels within a company as well as with state administration bodies. Also apparent was the need for up-to-date facts and advances in the field of occupational safety.

Key words: *investigation, questionnaire, occupational safety professionals, analysis*

*Professional paper
Received: 2011-11-22
Accepted: 2012-04-05*